

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

Кафедра фінансів і кредиту

Тарановська Олена Валеріївна

ПРИБУТКОВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ-ВИРОБНИКІВ
ЛІКЕРО-ГОРІЛЧАНОЇ ПРОДУКЦІЇ

АВТОРЕФЕРАТ

дипломної роботи на здобуття
ступеня вищої освіти магістр
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за освітньо-професійною програмою «Фінанси і кредит з
поглибленим вивченням іноземної мови»

Науковий керівник:
канд. екон. наук, професор Верланов Ю.Ю.

Рецензент:
д-р. екон. наук, професор Кузьменко О.Б.

Миколаїв 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Нині вітчизняні підприємства знаходяться у ситуації, коли на тлі складної політичної обстановки в країні спостерігаються негативні тенденції в економіці: спад ділової активності, зниження рівня конкурентоспроможності, скорочення обсягів інвестицій та зниження інвестиційної привабливості підприємств, погіршення фінансового стану. Результатом впливу сукупності негативних факторів є зниження рівня прибутковості підприємств, отримання збитку або взагалі припинення діяльності.

Як наслідок, скорочується й рівень видатків. Прибуткова діяльність підприємств має не лише економічне, а й соціальне значення як у масштабах окремо взятого підприємства, так і держави у цілому.

Сучасні підприємства повинні знаходити нові резерви збільшення прибутковості, нові можливості підтримки та оптимізації рівня прибутку. Оскільки, як відомо, прибуток є основним джерелом фінансування розвитку підприємства, удосконалення його матеріально-технічної бази, забезпечення всіх форм інвестування.

Таким чином, уся діяльність підприємства повинна спрямовуватись на те, щоб забезпечити зростання прибутку або принаймні забезпечити стабілізацію його на певному рівні. Характеризуючи перевищення надходжень над витратами, прибуток виражає мету підприємницької діяльності і береться за головний показник її результативності (ефективності). Прибуток і рентабельність відносяться до основних показників, які характеризують ефективність роботи підприємства.

Собівартість продукції є одним з основних факторів формування прибутку. Між показником собівартості та прибутком існує прямий зв'язок: якщо за відповідний період собівартість підвищилась, то при всіх інших рівних умовах розмір прибутку за цей період обов'язково зменшиться за рахунок цього

фактора на таку ж саму величину. Від рівня собівартості продукції залежить і фінансовий стан підприємства.

Проблемам дослідження прибутковості присвячено праці вітчизняних та зарубіжних учених: І.О. Бланка, В.О. Бовсуновської, В.І. Куцик, О.В. Мелень, М.Ф. Огійчука, О.В. Павловської, М.С. Палуха, О.П. Скирпан, А.В. Череп та ін. Незважаючи на постійний науковий інтерес до проблем прибутковості підприємств, досі залишається дискусійним сутність поняття «прибутковість», потребує уточнення механізм забезпечення прибутковості вітчизняних підприємств.

Мета і завдання дослідження. Метою є визначення факторів, які впливають на прибутковість галузі виробництва лікєро-горілочаної продукції в Україні.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні завдання:

- розглянути сутність прибутку підприємства та підходи до управління ним;
- провести дослідження аналізу прибутковості підприємств в Україні, їх літературний опис;
- провести дослідження впливу законодавчого та нормативного регулювання на процес формування прибутковості підприємств;
- визначити фактори впливу на прибутковість підприємств;
- розглянути показники оцінки прибутковості підприємства.

Об'єктом дослідження постає аналіз прибутковості підприємств-виробників лікєро-горілочаної продукції в Україні.

Предметом дослідження виступає прибутковість підприємств-виробників лікєро-горілочаної продукції на прикладі ТОВ «Промислово-торгівельна компанія «Шабо», ПрАТ «Одеський коньячний завод», ПАТ «Дім марочних коньяків «Таврія», ПрАТ «Зелений гай», ПрАТ «Алеф-Виналь» в порівнянні за п'ять років 2013-2017рр.

Методи дослідження. Під час виконання роботи були застосовані такі методи: аналізу, графічні, табличні тощо.

Інформаційною базою дослідження є публікації періодичних та інтернет-видань, статті, законодавчі акти, баланси підприємств за 2013-2017рр., звіт про фінансові результати 2013-2017 рр., інша фінансова та статистична звітність, та наукова фахова література по досліджуваній темі.

Новизна одержаних результатів дослідження призвело до того, що в ході дослідження була визначена ефективність аналізу прибутковості підприємств-виробників лікєро-горілочаної продукції.

Результати магістерської роботи були опубліковані в статті: «Напрями підвищення прибутковості підприємств-виробників лікєро-горілочаної продукції».

Обсяг і структура дипломної роботи магістра. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 49 найменувань та 5 додатків, що викладені на 32 сторінках. Загальний обсяг роботи становить 109 сторінок. Робота містить 18 таблиць та 10 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету, завдання, предмет та об'єкт дослідження, його методи та інформаційну базу, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів.

В першому розділі дослідження розглянуто літературні джерела аналізу прибутку, його основних показників. Досліджувались різні підходи до визначення методів аналізу прибутковості як вітчизняними так і зарубіжними науковцями. Також було досліджено нормативно-правове підґрунтя аналізу прибутку та прибутковості.

В другому розділі дослідження розглянуто методологію походження прибутковості, вплив факторів на прибутковість, основні методи управління прибутковістю підприємства. Досліджено внутрішні фактори підвищення прибутковості, якими являються організаційно-управлінські чинники, матеріально-технічні чинники, фінансові чинники, кадрові чинники. А також

було зазначено про зовнішні чинники, до яких належать адміністративні, зовнішньоекономічні, ринкові чинники. Розглянуто зовнішні та внутрішні фактори впливу на прибутковість підприємств, дійшовши висновку, що визначення факторів впливу на прибутковість, дає змогу зробити більш детальний аналіз їх впливу, та застосувати методи по їх попередженню. Також було розглянуто та проаналізовано показники рентабельності підприємства, який дає змогу визначити слабкі та сильні сторони підприємства, мінімізувати витрати на найменш прибуткові частини діяльності, знайти ефективні шляхи розвитку та зростання господарського суб'єкта.

В третьому розділі проведено аналіз на прикладі підприємств - виробників лікєро-горілочної продукції. Аналіз прибутковості діяльності п'яти підприємств – виробників лікєро-горілочної продукції: ТОВ «Промислово-торгівельна компанія «Шабо», ПрАТ «Одеський коньячний завод», ПАТ «Дім марочних коньяків «Таврія», ПрАТ «Зелений гай», ПрАТ «Алеф-Виналь» в порівнянні за п'ять років 2013-2017рр. Також буде досліджено фактори впливу на прибутковість самої галузі, для розробки подальших заходів.

В четвертому розділі дослідження розглянуто стратегію розвитку галузі по виробництву лікєро-горілочної продукції. Обрано орієнтири для галузі: підвищення матеріально-технічного забезпечення, інвестування та підвищення рівня якості та різноманіття продукції. Проведено прогностичний аналіз рівня дохідності та привабливості галузі після застосування запропонованих заходів.

ВИСНОВКИ

Дослідження, що виконане в рамках підготовки дипломної роботи, дозволило дійти такі висновків:

1. Прибутковість підприємства є найголовнішим показником що відображає фінансовий стан підприємства, його можливість отримувати позитивний фінансовий результат від здійснення комерційної діяльності, що полягає в перевищенні отримованого доходу над здійсненими витратами,

причому в такому розмірі, який буде достатнім для ефективного та продуктивного подальшого функціонування.

2. Аналіз прибутковості підприємства можна проводити в три етапи: проаналізувати прибуток підприємства як абсолютного показника прибутковості; провести аналіз міри ефективності діяльності суб'єкта господарювання, тобто дослідити показники рентабельності; на основі досліджень виявити можливі резерви та шляхи збільшення прибутковості підприємства.

Для забезпечення надходження прибутку від усіх видів діяльності необхідно здійснювати управління прибутком. Лише в разі вчасного реагування на негативні відхилення у роботі підприємства можливо отримати прибуток. До цього процесу повинні бути залучені всі служби підприємства, але пошук відхилень повинні шукати в першу чергу планово-аналітична та облікова служби.

Досягнення достатнього рівня прибутковості підприємства є результатом розроблення та реалізації відповідної стратегії розвитку підприємства та вчасного її коригування відповідно до потреб підприємства та ринку.

3. На сьогодні однією з головних проблем податкового обліку є його відокремленість від інших гілок права.

Бухгалтерський облік знаходиться на етапі реформування і приведення у відповідність до МСФЗ, тобто не є досконалим, і навіть вже прийняті норми його потребують доробки.

Основними напрямками удосконалення механізму взаємодії податкового та бухгалтерського обліку формування прибутковості підприємства є, по-перше, завершення реформування системи бухгалтерського обліку, удосконалення П(С)БО з урахуванням положень МСФЗ, по-друге, внесення змін у податкове законодавство з метою гармонізації його з П(С)БО, узгодження понятійного апарату. Це дозволить створити оптимальну систему взаємодії бухгалтерського обліку і оподаткування, основою якої буде коригування даних бухгалтерського обліку для цілей оподаткування прибутку.

4. Було проведено економічний аналіз діяльності на прикладі п'яти підприємств – виробників лікєро-горілочної продукції: ТОВ «Промислово-торгівельна компанія «Шабо», ПрАТ «Одеський коньячний завод», ПАТ «Дім марочних коньяків «Таврія», ПрАТ «Зелений гай», ПрАТ «Алеф-Виналь».

Аналізу на підприємств в загальному обсязі реалізації, ТОВ «Промислово-торгівельна компанія «Шабо», ПрАТ «Одеський коньячний завод», ПАТ «Дім марочних коньяків «Таврія», ПрАТ «Зелений гай», ПрАТ «Алеф-Виналь», найбільшу питому вагу займають горілка та інші міцні спиртові напої, потім вина, а потім коньяк та лікєри.

На ринку горілки та лікєро-горілочаних виробів конкуренція постійно посилюється за рахунок того, що виробничі можливості великих виробників перевищують потреби місцевого ринку і з метою збільшення обсягів продажу. Про це говорить аналіз ринку, який показав, що найбільший розмір галузі є за напрямом елітна продукція (горілка, коньяку) 0,4%, традиційні склади 0,3% та вино, лікєр, наливки 0,1%. Прибутковість галузі найбільше за видами традиційної та елітної продукції. Особлива конкуренція є за елітними видами коньяку та горілки (має місце велика частка імпортої продукції на ринку). Найбільші вимоги мають всі види продукції та особливо елітна дорога продукція.

Аналіз прибутковості, що найбільшу рентабельність виробленої продукції мають підприємства: ПрАТ «Алеф-Виналь» та ТОВ «Промислово-торгівельна компанія «Шабо», їх продукція користується попитом та є впізнаною користувачами та замовниками. Ефективність використання своїх активів показало підприємство ТОВ «Промислово-торгівельна компанія «Шабо», він має гарні показники рентабельності активів в рамках 0,45%.

Також ПрАТ «Алеф-Виналь» та ТОВ «Промислово-торгівельна компанія «Шабо» мають гарні показники продажу продукції та використання власного капіталу.

Аналіз прибутковості підприємств ПрАТ «Одеський коньячний завод», ПАТ «Дім марочних коньяків «Таврія», ПрАТ «Зелений гай» показав низьку

прибутковість підприємств. Кожен з цих підприємств мав за 2013-2017рр. збитковий фінансовий результат. Це вказує на деякі недоліки в діяльності підприємств як на ресурсному рівні так і на організації виробничого процесу. Не менш важливим є і інвестиційна діяльність кожного підприємства.

Аналіз факторів впливу на прибутковість підприємств показав, основними факторами, що стримують подальший розвиток галузі та підприємств-виробників лікєро-горілочаної продукції є:

- недостатнє інвестування підприємств та галузі;
- слабкий розвиток системи довгострокового планування;
- майже відсутнє інноваційне направлення в діяльності;
- слабка державна підтримка в плані експорту продукції.

Виходячи з аналізу було запропоновано для даної галузі стратегію розвитку, як концентровану диверсифікацію – коли підприємницька структура конкурує в галузях, де немає росту або має дуже великого значення; коли доповнення нових, але профільних товарів може істотно покращити реалізацію традиційної продукції; коли профільні продукти пропонуються на ринку по достатньо високому рівню цінами; коли підприємницька структура має сильний менеджмент – це забезпечує стабільність.

Згідно з результатами побудови матриці BCG, мають здійснюватися такі стратегічні заходи для лікєро-горілочаної галузі:

1) Для виробництва елітної горілочаної та коньячної продукції потрібно постійно удосконалювати техніко-технологічну базу, треба збільшувати обсяги виробництва за цим видам асортименту продукції;

2) з метою збільшення частки ринку виробництва традиційних горілочаних напоїв, приділити увагу якості продукції та провести ряд маркетингових дій, щодо просування даної продукції;

3) з аналізу бачимо що вина, лікєри знаходиться ближче до квадрату, це потребує дій з боку інвестування найбільш перспективних видів цієї групи продукції, та вилучення менш прибуткових. Залучення інвестицій до просування та розвитку найбільш перспективних видів продукції цієї групи.

Прогноз дохідності після впровадження заходів показав позитивний вплив запропонованих заходів на досліджувані підприємства. Для ТОВ «Промислово-торгівельна компанія «Шабо» та ПрАТ «Одеський коньячний завод» заходи допоможуть підтримати діяльність виробництва на певному рівні, та захопити більшу частину ринку. Для ПрАТ «Зелений гай», ПрАТ «Алеф-Виналь» та ПАТ «Дім марочних коньяків «Таврія» за рахунок підвищення якості та асортименту продукції існує можливість отримати додаткові інвестиції від спонсорів, що дасть змогу виробляти та реалізовувати більшу частину продукції на ринок, та можливість експорту.

5. У зв'язку з тим, що аналіз прибутку підприємства надає повне уявлення про ефективність його роботи, для визначення міри ефективності діяльності господарського суб'єкта оцінюють його показники рентабельності.

Показники рентабельності підприємства доцільно об'єднати у такі групи: рентабельність видів діяльності та витрат виробництва; рентабельність продажу; рентабельність капіталу та його складових.

Оцінивши рентабельність підприємства за усіма вищеперерахованими показниками, можна зробити висновок про ефективність його діяльності, визначити слабкі та сильні сторони, мінімізувати витрати на найменш прибуткові частини діяльності, знайти ефективні шляхи розвитку та зростання господарського суб'єкта.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Тарановська О.В. Напрями підвищення прибутковості підприємств-виробників лікєро-горілочної продукції / О.В Тарановська // Молодіжний науковий журнал. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. – [подано до друку].

АНОТАЦІЯ

Магістерська дипломна робота присвячена дослідженню, яке було проведено задля оцінки факторів прибутковості підприємств даної галузі України, які мають перспективи експорту та підтримку економіки країни.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти поняття «прибуток», який є одним з основних показників господарської діяльності підприємств. На основі дослідження економічної літератури та законодавчо-нормативної бази розкрито зміст поняття «прибутковість». Визначено види прибутку, шляхи його формування, а також розподілення. Охарактеризовані процеси формування та використання прибутку на підприємстві. Проаналізовано процеси формування прибутку на прикладі підприємств ТОВ «Промислово-торгівельна компанія «Шабо», ПрАТ «Одеський коньячний завод», ПАТ «Дім марочних коньяків «Таврія», ПрАТ «Зелений гай», ПрАТ «Алеф-Виналь». Досліджено зарубіжний досвід аналізу прибутковості підприємств в порівнянні з вітчизняним досвідом. Охарактеризовано сучасний стан лікєро-горілочаної галузі України. Виконано аналіз динаміки, структури і складу основних фінансових показників підприємств.

Охарактеризована діяльність та проведено аналіз основних виробничо-економічних показників досліджуваних підприємств. Проведено аналіз прибутку підприємства підприємств-виробників даної галузі. Запропоновані основні шляхи підвищення прибутку для вищезазначених підприємств. Запропоновані заходи щодо підвищення прибутку для ТОВ «Промислово-торгівельна компанія «Шабо», ПрАТ «Одеський коньячний завод», ПАТ «Дім марочних коньяків «Таврія», ПрАТ «Зелений гай», ПрАТ «Алеф-Виналь» та розраховано їх економічну ефективність.

Ключові слова: прибуток, рентабельність, підприємство, фінансовий стан, аналіз прибутковості, фактори впливу, стратегія, економічна ефективність.

ANNOTATION

Master's thesis is devoted to the study, which was conducted to assess the factors of profitability of enterprises in the industry, which have export prospects and support the country's economy.

The paper deals with the theoretical aspects of the concept of «profit», which is one of the main indicators of economic activity of enterprises. On the basis of the study of economic literature and the legislative and regulatory framework, the content of the concept of «profitability» is revealed. The types of profit, ways of its formation and distribution are determined. The processes of formation and use of profit at the enterprise are characterized. The processes of profit formation are analyzed on the example of the enterprises of LLC «Industrial and trading company «Shabo», PJSC «Odessa cognac factory», PJSC «House of vintage cognacs «Tavria», CJSC» Green guy», PJSC «Alef-Vinal». The foreign experience of the analysis of profitability of the enterprises in comparison with domestic experience is investigated. The current state of the alcoholic beverage industry in Ukraine is characterized. The analysis of dynamics, structure and structure of the main financial indicators of the enterprises is executed.

The activity is characterized and the analysis of the main production and economic indicators of the studied enterprises is carried out. The analysis of the profit of enterprises-producers of the industry. The main ways to increase profits for the above-mentioned enterprises are proposed. Proposed measures to increase profits for LLC «Industrial and trading company «Shabo», PJSC «Odessa cognac factory», PJSC «House of vintage cognacs «Tavria», JSC «Green guy», PJSC «Alef-Vinal» and calculated their economic efficiency.

Keywords: profit, profitability, enterprise, financial condition, profitability analysis, factors of influence, strategy, economic efficiency.